

Knjižničari Strojarsko brodograđevne škole za industrijska i obrtnička zanimanja

dr. sc. Karmen Delač-Petković

karmen.delac.petkovic@gmail.com

Sedamdeseta obljetnica rada Strojarsko brodograđevne škole za industrijska i obrtnička zanimanja u Rijeci prilika je da se osvrnemo i na rad školske knjižnice, ovaj put na zaposlenike koji su u tom dugom razdoblju radili u njoj.

Počeci knjižnice Strojarsko brodograđevne škole sežu u godine poslije Drugoga svjetskog rata. Škola je osnovana 1948. i smještena u secesijskoj zgradi izgrađenoj 1913. godine za potrebe financijske policije Austro-Ugarske Monarhije. Odmah nakon osnivanja škole počele su se sustavno nabavljati i knjige. U početku je to bila malena zbirka, čuvana u ormaru, a prikupljena većinom od darova. Kasnije, kad se prešlo na kabinetsku nastavu i uvela se redovita nabava novih izdanja, broj je knjiga narastao pa je svaki profesor preuzeo stručne knjige iz svojega predmeta, čuvao ih u svojem kabinetu i posuđivao učenicima. O lektirnim naslovima brinuli su se profesori hrvatskoga jezika.

Od pisane dokumentacije o radu knjižnice do 1984. godine sačuvane su samo inventarne knjige i matične knjige zaposlenika (*Evidencija o zaposlenim radnicima*). Iz njih sam, a osobito iz razgovora s nekadašnjim zaposle-

nicima škole, prikupljala podatke o smještaju knjižnice, kadrovima i fondovima. Tijekom priprema za obilježavanje 50. godišnjice rada škole i knjižnice uspjela sam prikupiti mnoštvo podataka o knjižničarima i njihove fotografije, koje sam poslije vratila vlasnicima. Obljetnicu smo obilježili velikom izložbom u knjižnici, posvećenom zaposlenicima školske knjižnice. O toj sam temi pisala i u stručnom članku objavljenom u školskom godišnjaku.¹

Istraživanje je pokazalo da su se u prvim godinama rada knjižnice o knjižnoj građi u kabinetima brinuli nastavnici Marko Frančišković, Ivan Laurenčić, Ivanka Pavletić, Milorad Šepić, Marija Šubat i Zvonimir Uremović, dok je u knjižnici radila nastavnica Kazimira Brozović. Ona je formirala knjižnicu na trećem katu školske zgrade, pored kabineta za hrvatski jezik. Zanimljivo je da je građu u tadašnje inventarne knjige upisivalo desetak ljudi, što je vidljivo iz rukopisa. Možemo stoga zaključiti da je tijekom tih godina bilo mnogo izmjena kadrova. Jesu li to bili profesori, učenici ili volonteri, danas je teško reći.

Sva knjižna građa prikupljena je na jednom mjestu tek krajem šezdesetih godina 20. stoljeća kad je knjižnica preseljena u prizemlje. Radilo se u vrlo skućenoj prostoriji od samo 24 m², bez dnevne rasvjete. Građa se korisnicima izdavala kroz prozorčić okrenut prema hodniku. Knjižnica je početkom osamdesetih godina 20. stoljeća imala otprilike 8000 svezaka knji-

¹ Delač-Petković, Karmen. Pedeseta obljetnica knjižnice Strojarsko brodograđevne škole za industrijska i obrtnička zanimanja u Rijeci. Godišnjak za školsku godinu 1997./98. : uz pedesetu obljetnicu škole. Strojarsko brodograđevna škola za industrijska i obrtnička zanimanja, Rijeka, 1998., str. 27–37.

žne građe. U njoj su se učestalo izmjenjivali zaposlenici tako da nitko nije radio dulje od nekoliko godina. U školi se rad u knjižnici tada smatrao usputnim poslom, a teški su radni uvjeti bili razlog što su zaposlenici nevoljko pristajali na njega. Neko su vrijeme u knjižnicu premještani isključivo stariji profesori narušenoga zdravlja. Smatralo se, naime, da je posao u knjižnici lakši od rada u razredu. Neki su od njih premještaj u knjižnicu doživjeli kao svojevrsnu kaznu pa su jedva dočekali da se vrate u nastavu ili prijeđu u drugu školu.

Radni uvjeti, a i usluga knjižnice, bitno su popravljeni 1987. njezinim preseljenjem u novi prostor od 120 m² na prvom katu školske zgrade, gdje je ostala 28 godina, do srpnja 2015. godine. Bila je to suvremeno opremljena knjižnica s čitaonicom od 50 m² i 36 radnih mjesta za učenike te spremištem od 70 m² s otprilike 15 000 knjiga, bogatom referentnom i zavičajnom zbirkom, zbirkom stare građe, 30 naslova časopisa i devet stotina primjeraka neknjižne građe. Knjižnica je imala i predvorje od dvadesetak kvadratnih metara kojim se koristila kao izložbenim prostorom. Nabavljena su suvremena učila, uključujući i računala za knjižničarku i učenike. Knjižnica je razvila bogatu nastavnu i kulturnu aktivnost koja je većinom onemogućena preseljenjem knjižnice na novu lokaciju, u ulici Jože Vlahovića 10.

Kad je škola iseljena, a njezina zgrada dodijeljena Medicinskoj školi, knjižnica je prebačena u skučen prostor (8400 knjiga u spremištu od 17 m²) u zgradi koju dijelimo s Prometnom školom i Strojarskom školom

za industrijska i obrtnička zanimanja. Radni su uvjeti znatno lošiji nego prije preseljenja, ali je utješno što se ovo rješenje smatra privremenim.

Istraživanjem popisa zaposlenika u školi došla sam do sljedećega popisa knjižničara koji su u knjižnici radili od njezina osnutka do danas:

1. Kazimira Brozović bila je nastavnica hrvatskoga jezika koja je najprije, pored nastave, volontirala u knjižnici, a poslije radila u njoj puno radno vrijeme. Umirovljena je 1971. godine.
2. Milan Jurković, nastavnik hrvatskoga jezika, radio je polovinu radnoga vremena u nastavi, a polovinu u knjižnici do umirovljenja 1975. godine.
3. Bosiljka Milenić bila je profesorica engleskoga i francuskoga jezika, a u knjižnici je radila puno radno vrijeme od 1975. do 13. 8. 1977. godine.
4. Marija Šubat, nastavnica povijesti i zemljopisa, radila je pola radnoga vremena u nastavi, a pola u knjižnici od 1. 9. 1977. do 31. 8. 1983. godine.
5. Vesna Ilić, profesorica hrvatskoga jezika i književnosti, radila je u knjižnici puno radno vrijeme od 1. 9. 1983. do 14. 1. 1984. godine.
6. Marija Šikman, dipl. ekonomistica, radila je u knjižnici nekoliko sati tjedno od 14. 1. 1984. do 25. 9. 1984. godine.
7. Radmila Čabrijan, profesorica hrvatskoga jezika i književnosti, bila je zaposlena u školi od 25. 9. 1984. do 30. 11. 1984., pola radnoga vremena u knjižnici, a pola u nastavi.

8. Karmen Delač, profesorica hrvatskoga jezika i književnosti, radila je pola radnoga vremena u knjižnici, a pola u nastavi od 3. 12. 1984. do 15. 1. 1985. godine.
9. Nadežda Protić, profesorica hrvatskoga jezika i književnosti, radila je puno radno vrijeme u knjižnici od 16. 1. 1985. do 6. 9. 1987. godine.
10. Karmen Delač-Petković, profesorica hrvatskoga jezika i književnosti s položenim bibliotekarskim ispitom, radi u knjižnici od 7. 9. 1987. do danas (studeni 2017.). U međuvremenu je magistrirala (2007.) i doktorirala (2012.) iz informacijskih znanosti, smjer knjižničarstvo, na Filozofskome fakultetu u Zagrebu.

Iz podataka proizlazi da su knjižničari imali uglavnom višu (do 1983. godine) ili visoku spremu, odnosno bili su nastavnici ili profesori, većinom hrvatskoga jezika i književnosti. Samo je Marija Šikman postavljena na mjesto knjižničara s mjesta kadrovske referenta, a na to je mjesto poslije i vraćena. Pri zapošljavanju knjižničara nije se, sve do 1984. godine, raspisao natječaj, nego se to mjesto popunjavalo unutarnjom preraspodjelom. Radno mjesto knjižničara pripadalo je, po nepisanom pravilu (nije bilo regulirano Zakonom o srednjim školama), starijim profesorima hrvatskoga jezika. O profesoru je, dakle, ovisilo koliko je bio voljan učiti novi posao, tj. osposobiti se za novo zvanje.

Uvidom u inventarne knjige i novije arhivske materijale može se zaključiti da su profesori nekad, kao i danas, bili dovoljno savjesni i predani u

obavljanju svojega posla. Čak su i sami inicirali neke nove oblike rada, poput stalne edukacije korisnika, izložbi, predavanja, suradnje s razrednicima i roditeljima, promicanja zavičajnih i baštinskih vrijednosti, humanitarnih projekata...

Tek je 1986. godine Pravilnikom o sistematizaciji radnih mjesta Tehničkog školskog centra navedeno da stručni suradnik – bibliotekar može, osim profesora hrvatskoga jezika i komparativista, biti i osoba sa završenim studijem bibliotekarstva i položenim stručnim ispitom, odnosno s poslijediplomskim studijem bibliotekarstva. Međutim, u knjižnici Strojarsko-brodograđevne škole do 1991. godine takvih osoba nije bilo. Jedina škološana knjižničarka koja je dotad radila u školskoj knjižnici bila je prof. Ljubica Zorić, knjižničarka Elektrotehničke škole u Rijeci koja je volonterski pomagala Kazimiri Brozović sređivati knjižnicu 1971. godine.

U razdoblju od 1984. do 2017. godine u knjižnici je radila jedna djelatnica, ali je, kao višemjesečna zamjena za njezino bolovanje, bilo zaposleno još nekoliko profesora: Marica Lepir-Gajić, prof. hrvatskoga jezika i književnosti (višekratno), Ervin Grujić, prof. hrvatskoga jezika i književnosti, Anja Lebarić, dipl. knjižničarka, Sadija Hrštić, dipl. knjižničarka i Petra Čulinović, prof. hrvatskoga i engleskoga jezika. Većinom puni dobre volje i radnoga elana, ovi su mladi ljudi nastojali voditi knjižnicu na suvremen i stručan način.

Knjižničarstvo je znatno napredovalo od sredine 20. stoljeća do danas i knjižničari su uvijek pratili novosti u struci. I danas tako čine te se stalno stručno usavršavaju. Tko bi u počecima rada naše školske knjižnice mogao

predvidjeti kako će se u tom razdoblju, već i prije uvođenja računala, promijeniti nabava, obrada i posudba građe? Tko je mogao i naslutiti nove nosače informacija i nove tehnologije, suvremeni smjer razvoja školskih knjižnica i knjižničarstva ili da će radno mjesto knjižničara postati zanimljivo i traženo, kako među postarijim profesorima, tako i među mladima?

Vremena su se promijenila. Danas samo rijetki korisnici, odnosno oni kojima knjižnica uglavnom i ne treba pa rijetko i kroče u nju, još uvijek misle da je knjižnica sinekura u kojoj *teta knjižničarka* danomice plete čarape. Današnjim školskim knjižničarima njihovo zvanje pruža mogućnost bavljenja zanimljivim, dinamičnim, kreativnim i društveno korisnim i priznatim radom u kojemu se mogu potpuno ostvariti i napredovati u struci. Oni uživaju u svojem poslu, a u svojim su korisnicima našli ravnopravne i ugodne suradnike.

